

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan, izvemši ponedeljke in dneve po praznikih, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gl., za pol leta 8 gl. za četrt leta 4 gl. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gl., za četrt leta 3 gl. 30 kr., za en mesec 1 gl. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 kr. za mesec, 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština iznaša. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijake velja znižana cena in sicer: Za Ljubljano za četrt leta 2 gl. 50 kr., po pošti prejemati za četrt leta 3 gold. — Za oznanila se plačuje od četiristopne petit-vrste 6 kr., če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr., če se dvakrat, in 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvolé frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani v Franc Kolmanovej hiši „gledališka stolba“. — Opravištvu, na katero naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne stvari, je v „Narodnej tiskarni“ v Kolmanovej hiši.

Posojilnicam davek znižan.

V. — Posojilnice in sploh vse pridobitne in gospodarske zadrage, ki so se ustanovile na podlagi postave od 9. aprila 1873, so bile dozaj podvržene pridobitnemu in prihodninskemu davku in vsled visokega davka v svojem koristnem delovanju močno zavirane. Nalagal se jim je namreč prihodninski davek kakor delniškim družbam, to je 10% čistega dohodka, a davkarje so znale tako visoke „čiste dohodke“ iz bilanc izračunjevati, da posojilnicam od čistega dobička nij samo nič ostalo, ker je vse šlo za plačanje davka, ampak še doplačati so morale iz kapitala. Vsled tega ravnanja fiskalnih organov so nekatere posojilnice razrušile se, druge pa so morale obresti dolžnikom povišati.

Ako se pomisli, da so posojilnice podporni zavodi obrtnikom in kmetom, da si v stiski pridobe denarna sredstva, da niso izročeni oderuhom na milost in nemilost, dalje da imajo posojilnice namen, srednjemu stanu pomagati v konkurenci proti velicemu kapitalu, kateri žuga uničiti dozaj še neodvisne rokodelce in gruntne posestnike, mora se ostro obsojati tako postopanje, katero je mesto da bi jih podpiralo, le — podiralo te jako koristne in potrebne zavode.

Vsa hvala gre tedaj sedanjaj večini državnega zbora, da je sklenila postavo, s katero se posojilnicam in sploh vsem zadrugam daje precejšnja olajšava v davkih. S 27. decembrom 1880 je pridobila ta postava cesarsko privoljenje ter velja od 1. januarja t. l. Odslej so posojilnice proste pridobitnega davka, prihodninski pa bodo pla-

čale le take zadrage, katere izkažejo nad 300 gl. čistega dobička na leto.

Postava pa le velja za take zadrage, katere samo svojim udom denarje posojujejo ali blago prodavajo vendar jim je dovoljeno, da najemajo in rabijo v ta namen tuje denarje. Posojilnice tedaj ki posojujejo vsacemu, če prav nij zadrugnik, bodo tudi vprihodnje morale plačati pridobitni in prihodninski davek, a taceh je malo.

Po statističnem izkazu je bilo l. 1878 v Avstriji 1119 posojilnic, ki so imele zadrugnih fondov 19 720.000 goldinarjev, hranilnih vlog 106.152.000 goldinarjev in sploh denarja na razpolaganje 140 856.000 goldinarjev, gotovo velika svota, katere večji del spada na češko s 77.773.000 goldinarjev in na Moravsko z 29.881.000 goldinarjev. Na Slovenskem je razmerno še malo posojilnic, največ na slovenskem Štajerskem, najmenj v Primorji in na — Kranjskem!

Zato opozorujemo iz nova slovenske rodoljube, naj ustanavljajo posojilnice, da se rešimo sili tujega kapitala. Zakaj bi se v Kamniku, Kranji, Loki, Postojni, kjer je povsod dovolj narodne inteligencije, ne mogle napraviti take zadrage, kakeršnih imamo uže v Ljubljani, v Ljutomeru, Ormoži, Mozirji, Šoštanj, na Štajerskem in celo v Rožni dolini na Koroškem? Treba nij družega, nego da se združi iz početka nekaj mož, izvoli si vodstvo, katero se potem da registrirati in začne če prav po malem iz početka, delovati. Nij se bati, da bi se ne dobila potrebna denarna sredstva, če ne po drugem poti, pa od kake banke, na primer od „Länderbank“ na Dunaji. (Potrebne tiskovine, pravila, dolžna pisma, blagajniške in razne konto-knjige rada preskrb-

luje „Narodna tiskarna“ po uže izučenih in odobrenih formularih. Ur.)

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 19. januarja.

Kakor nam je uže telegram v zadnjem listu poročal, imenovanih je 12 novih članov v **gospodsko zbornico**. Tudi uradna „Wiener Ztg.“ razglasa imena teh novih članov, ki so vzeti vsi iz avtonomistiške stranke. Navesti hočemo še enkrat vsa imena, ker so bila nekatera v našem telegramu skazena.

Franc grof Coudenhove je iz stare avstrijske rodbine, katere članovi so vsi imeli visoke stopinje v avstrijske armadi. Javne službe nema nego se peča z oskrbovanjem svojih posestev na Češkem, zgorenjem Avstrijskem in Ogerskem. Tajni svetnik Max baron Gager je star 71 let. L. 1851. je stopil v Nasavsko državno službo, 1854 pa je bil poklican v avstrijsko vnanje ministerstvo. On je hud nasprotnik takozvanih „liberalcev“. Josip baron Helfert je rodil se v Pragi 3. novem. 1820. L. 1865 je stopil iz avstrijske državne službe ter je znan kot avstrijski zgodovinar. Profesor dr. Anton Randa je star 46 let, Čeh, postal l. 1860 docent na praški univerziteti ter je bil prvi, ki je pričel češki predavati. On je iskren rodoljub in znan jurist. Opat benediktinskega samostana Ivan Nep. Rotter spada k češki narodni stranki ter je star 73 let. Odbočno je hodil tudi v češkem deželnem zboru z narodno stranko. Grof E. Stadnicki je bogat gališki plemenitaš a doslej še nij bil baje v nobenem ljudskem zastopu. Dr. M. Zyblikiewicz je znan kot veljaven poljski vodja. Edvard baron Tomašek je bil o svojem časi sekcijski šef v vnanjem ministerstvu. Ivan grof Tarnowski je bil doslej poslanec nekega gališkega okraja v državnem zboru. Josip vitez Szujski je profesor poljske zgodovine na krakovskem vseučilišču ter poslanec v gališkem deželnem zboru. Dalje sta imeno-

Listek.

Zverinjak v ameriškem gozdu.

(Po Fr. Gerstäckerju.)

(Dalje.)

Iz početka tudi niso vedeli, kaj hoče narediti; ko je pa slišal njih stopinje, ubežal je v trstje. Ujeti so ga morali in se silo domov odvesti. Tja dospel pa še svojega domovja nij poznal; divje se je oziral, misleč zopet na beg. Polagano le spamtoval se je toliko, da se je dogodjaja spominal in uvidel, kako strašno stanje je bilo njegovo.

Take zgubljene ljudi tedaj, ki so popolnem zdivjali, so lovci čestokrat lovili, in pri tem, ker so svoj život branili, jih tudi usmrtili. Kakor redki so bili pa taki slučaj, zdel se je pa vendar obstanek takih ljudi v teh čudovitih zveréh tako dokazan, kakor so si ti naseljenci baš domišljali.

Iz početka je bil Francoz sè svojo kupčijo prav zadovoljen, ker posel mu je šel izvrstno izpod rok. Naseljence zanimal je pa močno tudi „pisani bars“, kakor so rekli leopardu, naj je Francoz temu oporekaval, kolikor je hotel. A ljudje niso bili zadovoljni samo z gledanjem; ker so svoja grla namakali pošteno z whiskeyjem, počeli so nekateri divje samopašno uže budalosti uganjati z živalimi, barsa in leoparda dražiti in kletke z opicami tresti, tako, da so uboge živali od strahu po palicah skakale. A vse to, in da so opce zobe kazale in smešno se krivile v svojej boječnosti, prouzročilo je viharo odobravanje in glasno grohotanje.

Mr. Bertrand je zdaj uvidel, da je skrajni čas, da zapre svoje gledališče, to temveč, ker so se prikazovali uže vinjeni fantje, od katerih so le samo nekateri mirno se vedli. Vrh tega jeli so se pa braniti vstopnino plačati; a on jih tudi nij hotel denes utruditi popolnem,

ampak radovednost njihovo s pričakovanjem družega dné še povekšati.

Ko je tedaj največje krdelo odšlo, prosil je ostale gledalce, naj gredo tudi domov, ker hoče svoj šator za denes zatvoriti. Ko so ti dobrohotno želji njegovej ustregli, nameraval je ravno platno spredaj privezati, da bi se s tem, kakor je menil, odtegnil za ta večer vsemu občenu z vnanjim svetom. A zmotil se je.

„Hu-pih!“ kriči in vriska drugo krdelo mladeničev, ki so ravno prihajali v naselbino na svojih upehah konjih. Novico o čudovitih na ogled v Francisville izpostavljenih zveréh so uže pri zadnjaj hiši izvedeli. — „Hu-pih! fantje, — kje so zveri? — ven z njimi, tu je dospela družba, ki jih hoče videti.“

„Parnik je baš odpihal, gospoda“, smeji se jeden onih, kateri so bili izpodeni, „baš jeden dan prepozno — zdaj se ne more še jedenkrat zakuriti.“

vana za ude gospodske zbornice moravski graščak grof Karel Seilern-Aspang ter češki plemenitaš grof Schönborn. — Dvomljivo je zdaj, katera stranka ima v gospodski zbornici večino, ker je v zadnjem času več „ustavovernih“ članov umrlo in ker nigdar ne pridejo vsi člani k sejam.

Včeraj se je državni zbor zopet sešel ter je ministerski predsednik grof Taaffe predstavil zbornici nova ministra Pražaka in Pinota. Justični minister je predložil zbornici načrt zakona, ki bi varoval upnike pred takimi dolžniki, ki svoja zadolžena posestva rušijo in na drobno prodajejo. Zbornica je potem prešla na dnevni red k drugemu branju zakona zoper oderuhe. Za odsekov predloge sta vpisana mej drugimi kot govornika tudi slovenska poslanca vitez Schneid in Viljem Pfeifer. Poslanec Greuter je v tej seji govoril zoper odsekov predloge, ker puščajo oderuhom še vse preveč svobode. Grenke resnice je pravil posebnost liberalcem, ki zmirom trdijo, da sami skrbé za kmeta, pa so mu vendar obesili oderuhe na vrat. Vprašal je tudi finančnega ministra, je-li res, da se od onih 9.500.000 gld., ki so se l. 1872 in 1873 za chabrus na Češkem porabili, nij plačalo nič prenosne in premenljive pristojbine, in da je vsled tega država zgubila 287.000 gld.? — Za Greuterjem sta govorila še Schneid in Schöffel, potem se je pa seja sklenila. Prihodnja seja bo v petek.

Hrvatski sabor je 18. t. m. volil regnikolarno deputacijo, ki bode z Magjari dogovarjala se zaradi združenja Krajine. Voljeni so: grof Drašković, grof Rudolf Erdödy, škof Živković, škof Pavlešić, Mrazović, Miškatoš, Vončina, Dragotin Mihalović, Mirko Hrvat, Svetozar Kušević, Krešimir in Subotić. — S tem je bil dnevni red izčrpan in sabor za zdaj zaprt.

Vnanje države.

Iz Rima se poroča, da se zdaj, mnogo vsled papeževe slovanske enciklike, razmere mej papežem in Rusijo vedno bolj prijaznijo. S tem, da je tudi v zvezi najnovejše potovanje vodje ruskega verskega oddeljenja Mozolova v Rim.

Rimska „Aurora“ prinaša pismo škofa Strosmajerja do kardinala Nine, papeževega državnega sekretarja. Strosmajer se zahvaljuje za papežovo encikliko o Cirilu in Metodu, katera dva sta Slovanom dobila pravico bogoslužja opravljati v slavjanskem jeziku, in pravi, da bi dobre nasledke imelo, ko bi papež ta privilegij Slovanom ponovil.

V Albaniji so Turki zgubili res svoj ves upliv. To je potrdil Dilke v seji angleške spodnje zbornice 17. t. m. in dejal, da imajo Albanci Ueskib in okolico popolnoma v svoji oblasti.

Zadnja turška okrožnica je došla vsem evropskim velevladim. Ona namerava to, da bi se v Carigradu sešla konferenca za re-

šenje grškega vprašanja. Preko Londona se poroča, da bodo vlasti, predno bodo sprejele ta turški predlog, zahtevale od Turčije, da naznani svoje zadnje koncesije. Misel o evropskem mirovnem sodišču teško da se bode uresničila, ker jo je tudi Francoska že opustila.

Bonapartistov število se na francoskem bolj in bolj krči. Dne 13. t. m. so imeli v Parizu mašo za ranjenega Napoleona III., a niti vsi članje rodbine niso bili prišli, ravno tako se tudi občinstvo nij zmenilo za ta dan. Republika je pognala že pregloboko svoje korenine.

V Angleški spodnji zbornici se nadaljuje še adresna bebata. Dne 7. t. m. je v seji predlagal Maccarthy dostavek k adresi, naj se odstavljajo najemniki na Irskem ustavijo toliko časa, da se sklene zemljiški zakon za Irsko. Gladstone je mej odobravanjem zbornice odgovoril, da bi tak dostavek k adresi žalil krono ter nij resen, ker zahteva od vlade, da zanemari svojo dolžnost. Parnell se je pritoževal, da ga obdolžujejo, da s svojo agitacijo hoče državo razkosati, on pa da je v svojih govorih samo trdil, da more Irsko mirnim potom postati neodvisna samo če se odpravi deželno lordstvo in če bodo lastniki zemljišč smatrali svoje interese kot interese cele Irske. On ne priporoča prolivanja krvi. Ali kadar bo prvi Irec v zapor dejan, tačas ne bode Irec več najemščine plačeval.

Dopisi.

Z Gorenjskega 17. jan. [Izv. dop.] († Marija Primožič.) Nedeljo, 9. jan. popoldne, se je na Breznici v hladno zemljo zagreblo truplo Marije Primožičeve, v Gradu rojene, 87 let stare tete mil. g. dr. Janezu Zlatoustu Pogačarju, ljubljanskemu knezoškofu. Prebila je ranjca, kakor pri svojem bratu umrlem župniku Mateji Primožiči 40, tako v knezoškofovej rojstveni hiši v Vrbi menda nad 20 let. Zaradi krotkega vedenja in redne nesebičnosti jo je od nekaj ljubila vsa Vrbenjska vas in jo klicala splošnje le z imenom „teta“. Kot osobi odličnega sorodstva bila je je ta izjema in čast, da je na mrtvaškem odri ležečej Brezniški župnik g. Kramar oba dneva ne le v Vrbi, ampak tudi na Breznici ukazal zvoniti. Lep pogreb, prav kakor ga je vredna bila, je imela. Vsa Brezniška srenja, zbrana pri popoldanjej Božji službi, se je zvrstila krog njenega groba in razven domačih gospodov duhovnov je bil navzočen tudi kurat z Blejske Dobrave, g. Anton Koželj, ki ga je še dete časih popestovala ranjca, pri bratu župniku v Tujnicah bivajoča. Večnemu miru pa jo je izročil ljubljanski profesor gospod Tomo Zupan.

Iz Planine 16. jan. [Izv. dop.] Tudi našej mladini ponuja deželni šolski svet mnogo hvaljeno „spalno čepico nemškega Mihelna“, da bi si vsaj začasno nekaj žledovih bistroumnežev pri nas pridobiti mogel. Zategadelj bila je razpisana dne 8. t. m. seja krajnega šolskega sveta, pri kateri je predsednik, okrajni ranocelnik g. Majer željo za nas preveč skrbljivih nemčurjev naznanil, da bi se namreč na našej dvorazrednej šoli vpeljal edino blaženi jezik „tajč pohrusten“ — „krajnerišpoesen“ splošno imenovani „tajč!“ Pa z veseljem morem poročati, da pri nas tem „netopirjem“ popolno tal izmanjkuje.

Pri dotičnej seji najprvo priprosti kmet Jarnej Milavec, po domače Škof, spregovori: „Sramota bi bila, ko bi jaz svoj materini jezik tajil; naj bi rajše v uradih se našega jezika učili, in tako pisali, da bi ne trebalo uradnih pisem po uro daleč nositi, da jih kdo prebere. Če bi se nam slovensko dopisovalo, bi mi vsaj dotična pisma lahko brali. Če pa nemški jezik še v šolo vsilijo, potem se bode samo čas tratil in otroci še slovenskega jezika znali ne bodo!“

Potem nadaljujejo drugi gospodje, da so zoper vpeljavo zaradi prenapolnenih šol; kajti v prvem razredu je 121 in v drugem 98 otrok. Pri tako ogromnem številu šolske mladine bi se pa tudi postavnim terjatvam ne moglo ustreči, torej bi otroci še domači jezik zanemarjati morali!

Kakor skušnja uči in je sploh znano, otroci pri sedanjem slabem šolskem obiskovanju komaj toliko dosežejo, da se za silo pisati in brati naučé, toliko menj pa še to, ako bi bil teški nemški jezik vpeljan! Na mestu ur za nemščino, naj bi se v tukajšnji šoli tiste uro rajše o sadjereji, čebeloreji in kmetijstvu podučevalo, da bi otroci po dokončanju šolskega poduka umni kmetovalci postali. Kako naj ubogi starši, kateri komaj slovenske knjige kupujejo, še za nepotrebne nam nemške denar potrosijo!

In tako so se vsi navzočni odborniki — zoper vpeljavo nemščine izrazili; samo gospod predsednik naznanja, da on ostane za svojo osobo kakor predsednik „neutralen“. Ta „neutralnost“ ima pa jako ironičen značaj, ako se preudari, da je potem celi zapisnik po „nemški“ narekoval, samo to ne, kar so naši velečenjeni narodnjaki govorili, kar se pa itak drugače pisati ne sme. Ali vidite, kakšen zajec tu izra grma gleda?

„Hajd, Mills, — kdo je mrtev — kaj se je ušgalo?“ kriči jeden novo došlih.

„Šator je uže zaprt, gospoda“, smeji se prvi, katerega je veselilo iznenadenje prepozno došlih, poln novih prispodob, — „šator je zaprt in ključ je padel v vodo“.

„Kaj te briga ključ, Bob!“ pa odgovori tako ogovorjeni, skoči s konja ter ga odda malemu murčeku; „vrag vzemi ključ, da so le še vrata tukaj, — to dete bo uže prišlo notri, ti pa, mladič, pazi na mojega konja, drgni ga in mu daj čez pol ure malo sena, a ne koruske, drugače te kasneje za ušesa obesim“.

„Šalo proč, Ned!“ draži ga pa zopet prvi, „predstava je uže pri kraju, gospodje in gospé šli so domov in luči so uže pogašene, proč, vse je proč!“

„Urá, fantje, kdo gre z menoj?“ kriči zopet prvi, „zlodej me vzemi, če grem prej spat, predno da sem videl zveri, — za vruga, splezajmo čez ograjo in kažimo sami sebe.“

Nij trebalo mnogo pregovarjanja in vi-

njena in divje radovedna četa zapodila se je za njim. Celi trop, kateremu se je še druga množica pridružila, hrumele je zdaj k šatoru Francoza, kateri stopi pred nje s svojo nerazrušljivo uljudnostjo. Zahtevajo vstop.

„Pardon, messieurs!“ odgovori Francoz, „nič več denes zvečer, monké jako truden, — preveč videl denes!“

„Proklet naj bo monké“, zavika vodja čete, „tvoje gozdne može hočemo videti, očka, prereži svoje cunje tu spredaj, če nečeš, da ti vsega ne strgamo“.

„Denes nič več, messieurs“, kliče Francoz, vstopivši se pred nje, „nij dovoljen vstop, — poklicati moram justice of peace, če boste sitni, tukaj sem v svoji hiši!“

„Oh, ne smeš se s „svojo hišo!“ vsklikne prvi, surov in divji človek, ter Francoza v stran pahnivši tako, da je ta priletel na jednega družega, potegne nož iz nožnice ter prereže v enem hipu trakove, ki so mu vhod od spredaj ovirali. Z nožem v roki skoči potem v

šator in celo krdelo za njim kljubu vsemu protestovanju zdaj v svojem pravu žaljenega tujca.

Akopram so pametnejši uvideli, da se v zdanjem položnji storjeno ne more več prenarediti, ker divja in samopašna druhal bi se nikakor ne dala pregovoriti, vendar niso pri-pustiti hoteli, da bi se na njihovem ozemlju tujcu krivica godila. Zahtevali so, da morajo vsiljenci vstopnino plačati. Se ve da Francoz s tem nij bil iz početka zadovoljen, ter je le svojo hišno pravo poudarjal. Ko je pa uvidel, da s tem nič ne opravi, udal se je svoje osodi, a dovolil je le pol ure za razgledavanje, ker mej tem časom se bode uže tudi zmračilo. Monsieur Betrandu se je pa kmalu obliče do cela zjasnilo, ker nekateri došlih so imeli prave srebrne srebrnike v žepu za slučaj, če bo treba dohtarja plačati; drage volje plačali so mu zdaj s temi srebrniki vstopnino, in Francoz je pričel zopet, kakor uže petdesetkrat istega dne, razkazivati okolo stoječim svoje živali.

(Dalje prih.)

Posebno pomenljiva je tukaj menda prvo izjavljena beseda pri tej seji krajnega šolskega sveta: „Sramota!“ — Komu? Prvič narodnjaku, ako bi pustil svoj narod tujcem tlačiti! — Morebiti tudi — še komu! . . . ki nam hoče vsiliti, kar ne potrebujemo, in ne maramo! — Splošno gotovo vsem tistim, ki se materinega jezika sramujejo; potem morebiti še komu — ??

Slava pa našemu poštenemu, priprostemu kmetu Škofu, ki je z eno samo besedo dal dovolj premišljevanja za nemškutarske puhle glave!

Prilčno še nekaj: Kaj se je doseglo na štirirazrednej šoli v Cerknici, kjer podučujejo že dve leti, od družega razreda počenši, „nemški“ posebno, ker je tudi v teh dveh letih nemila smrtna kosa neverjetno dosti mladine pokosila, in je torej šola prav slabo obiskana bila? Pa vsaj tukaj so menda za „švabščino“ po naključbi glasovali.

V Žireh, tamkaj je na trirazrednej šoli že drugače, tam so pa kmetje za ta „nemaslani jezik“ sami prosili. Kako jim tekne, sicer ne vem, — a mislim, da modrejši niso zategadelj postali. Pravijo tudi, da jih je za to tamkajšnji gospod učitelj nagovarjal, pa ne verujem, da bi se za to toliko bil potrudil, ker s tem bi si ne bil gotovo nič pridobil, nego „križ“ in težave; — tistih ima pa že tako vsak dovolj. Nemško, sicer vemo, da rad govori, ker smo ga pri nas mnogokrat slišali, — ko je bil še za učitelja naše „slovenske“ mladine!

V Loži je tudi nekaj o nemščini zvonilo, pa nij prav glas do nas donel.

Prepričan sem pa, da povsod, kjer je na kmetih vpeljana nemščina, ubogi otroci ravno tako stradajo, kakor poprej, — samo da še po nemško ne vedo povedati, zakaj in kedar so lačni. Čemu torej čas tratiti?

Pustite tudi drugod ta jezik, bodite zoper to, kar nij za našega kmeta. Kaj bode živino po nemški vodil? Morebiti celo pujske z nemščino nagovarjal? Ali bode švabščino pri kmetiji rabil, jo celo za „umgangssprache“ sprejel? — Kadar bi ga „proklete grablje“ po zobeh udarile, bi morebiti „črnega kandidata“ še po „tajč“ na pomoč poklical. Ali bode bolj olikan če bode znal „tajč“, nego je zdaj? Pogledite Kočevarja („slamnatega Mihelna“) kadar orje na polji, ali žene živino na pašnik, je bos, v fraku in ima kakšno staro pokvečeno pinjo na glavi. Kaj ne, kako se mu pozna nemška omika?!

Gospodje, ki vam je blagor naše učeče se mladine na srci, trudite se, dajati otrokom rajši duševnega kruha, nego kamenja. Če je vaša skrb v istini tako velika, dajte nam Platinčanom rajši še enega učitelja, da bode pri tako ogromnem številu otrok tiste pomagali izuriti v domačem jeziku, — vsaj mislim, da kmetu bode po domače več v glavo spravili, kakor če bi prav šli po tisti veliki „Nirnerški livnik“ in otrokom po njem „švabščino“ v obedve ušesi vlivali!

Mi pa bomo svoj jezik vedno bolj brnili, — ker je od drage nam matere prirojen, in tisti, ki ga taji nij vreden, da ga zemlja nosi. Torej ne udajmo se!

„V Krajni kranjsko žito rase,
V Krajni kranjski vol se pase,
V Krajni kranjski grozd zori
V Krajni smo gospodje mi!“

—sl—

Z Reke 13. jan. [Izv. dop.] (Črtica o popisu ljudstva.) Čim se je lansko leto

raznesel glas o bodočem popisu ljudstva po celem cesarstvu, to smo imeli odmah dosta razlogov, da posumnjamo o pravilnem in istinitem popisu ljudstva i glede narodnosti, pa i glede stanovništva. In glejte, — nismo se motili, nego z nevoljo opažamo, da smo mi Slovanje še vedno „pritiskani na steno“ i glede narodnosti i glede političnih pravic.

V Cislitaviji nastavili so vam limanice z ono „umgangssprache“, a ne gojimo neopravičenega straha, da se bode dosta lahkomisljenih ljudij našlo, kateri se bodo na ta način dali vloviti. Ljubljana je z malo izjemo „privandranih“ tujcev čisto slovensko mesto, ali pri vsem tem bomo imeli odpadnikov. A kako bomo osobito mi Slovenci na mejah stisnjeni in skrčeni, to ve samo oni, ki je živel ob meji Slovencev. A kaj pa oni Slovenci, ki stanujejo izven svoje domovine in v zemljah, kjer je narodnost mešana? Le malo jih je, ki svojo narodnost javno pred svetom pričajo, a večina nalezse se le prehitro strupenega tujega elementa.

Dočim nas nemški jarem skuša vloviti sè svojo „umgangssprache“, gazi nas Slovane na drugej strani oholi Magjar, tako, da so v Translitaviji razmere v nekem pogledu še slabše nego v Cislitaviji. Ako se ne bodo Slovaki dovoljno v bran postavili proti neprijatelju, jih bo le preveč požrl požrešen magjarski volk. Kdor je bližje poznat z okolnostmi na Ogerskem, on ve dobro, da število magjarski jezik govorečih Magjarov je bilo uže pri poslednjem brojitbi skoraj za polovico pretirano. Magjarska pasmina izumira dan za dnevom, to uvidjajo sami Magjari, ter zato bi si radi ohranili svoj zarod v plodnih Slovaki in drugih narodih.

Koliko nepravilnosti, pomot in sleparij se bo dogodilo na škodo Slovanstva, ne morem popisati. Neki uradnik pri magjarskej vladi na Reki, rodom Slovenec, zapisal je sebe in jednega sina za Magjara, a svojo ženo, po rodu tudi Slovenko in družega sina za Nemca. Ali nij to v nebo vpijoča pregreha proti svojemu narodu, a poleg tega je to i neizmerno smešno in protivno človeške naravi. Teško je vprašanje, ali žena „nemškuta“ govori z jednim otročetom v nemškem, a sè svojo „zakonsko polovico“, z „Magjarom“ namreč in drugim plodom te mešanice v magjarskem jeziku. Najbrže je imela tudi ta obitelj akcije pri zidani babilonskega stolpa, ter se jej radi tega jeziki pomešali. V Pragi zapisal je neki žid pol obitelji za Nemce, pol za Čehe, ker je hotel biti „nad strankami“, ali recimo pravo, da si obdrži in pomnoži ta kramar i v Čehih i v Nemcih svoje „kunde“. Tako se dakle zlorabi sveto ime narodnosti, da se podpirajo sebični nameni, kolikor n. pr. onega renegata iz Reke, da se prikupi vladi, ter dalje avanzira, tolikor žida, da dobi več „geschäfte“.

Mnogo bode kriva nepravilnemu brojenju i velika nevednost ljudstva. Imel sem prilike, govoriti z ljudmi, ki niso vedeli, kaj bi zapisali v rubriko pod materini jezik. Vprašam jih, kaj govore, a dobim čuden odgovor: „Eh kaj, mi ne govorimo nič, (!) malo italijansko, malo hrvatsko, mi smo bastardi.“ (!) Kjer vlada še toliko neznanstvo, tam se gotovo nemamo nadejati dobre žetve. Pri takih prilikah vzame komisar, kateri je se ve da vladen, ter nam dakle neprijatelj, pero v roke, vpraša, če znajo italijansko ali nemško govoriti, in če mu se to potrdi, zapiše te za Italijana, ali Nemca, ali Magjara, a za Slovana, to se vé, samo onda, če dotičnik družega jezika ne razume. In to

se dogaja mnogo, mnogo potov. Mej ljudstvom vlada celo tolika nevednost, da neče napolniti rubrik, kjer stoji stan, in znanje pisanja in čitanja, bojé se namreč novih davkov. O nekej vasi na Ogerskem pripoveda se celo, da so vsi ljudje pobegli v gozdove, ko je prišel komisar, — se ve, to je zopet mogoče le na Ogerskem, „extra Hungariam“ sigurno ne. V okupiranih zemljah opirajo se nekateri popisu ljudstva, ker niso dobili od sultana nobenega fermana! Veliko sleparij in pomot odkrilo se bo še le po dovršenem popisu. Vsakako bodo te zmešnjave na veliko škodo i znanosti, ker se bode luč istine še bolj stemnila, a največ bomo mi Slovanje pretrpeli na korist ošabnega soseda. Zato se tudi ne bomo mnogo ozirali na ta popis ter čakali rajše prihodnjega, ko bomo zadobili vsa svoja narodna prava, ko se bode smela slovanska narodnost očitno obožavati, — ko se bode na množini slovanskih desetakov in bankovcev bral tudi slovanski jezik, a v to pomozí Bog!

Iz gorenje savinjske doline

14. januarja. [Izv. dop.] Okrajni zastop gorenje-gradski je imel dné 20. decembra m. l. svojo glavno skupščino v Gorenjemgradu. Razven okrajnih zadev je bilo na dnevnem redu več predlogov in nasvetov okrajnega odbora, katere je skupščina soglasno sprejela. Okrajna skupščina je sklenila se pridružiti peticiji okrajnega zastopa graške okolice na visoko zbornico poslancev v zadevi pravične razdelitve novega zemljišnega davka na podlagi znižane tarife. Sklenilo se je slavno vlado prositi, da se porotnikom celjske okrožne sodnije, kateri se ne morejo železnice za vožnjo posluževati in poleg tega dolgo pot ter mnogo stroškov imajo, pravična nagrada nakloni. Okrajni zastop je sklenil odposlati prošnje za postavbo proti silnemu oderuštvi in proti razkosavanju posestev na kmetih in za uvedenje dedinskega na sledstva; da se upelje postavba zoper ženitovanje brezdomovincev in nemaničev; da se vrne šolam verski značaj, skrajša na kmetih sedanja 8 letna šolska dolžnost na 6 let, ter da se stroški za šolo zmanjšajo. Sklenilo se je slavno vlado in deželni odbor prositi, da se za naš okraj na državne stroške živinozdravnik namesti. Sklep okrajne skupščine, da se Nj. Visokosti prestolnemu nasledniku cesarjeviču Rudolfu o priliki poroke s princezino Štefanijo čestitna adresa dopslje. Isto tako je glavna okrajna skupščina soglasno sklenila upeljati pri okrajnem odboru in zastopu slovensko uradovanje z našo vladno, sodnijsko in finančno gospodsko.

Tudi občinski zastop mozirski, ki uže od leta 1875 edino le slovenski uraduje, je moral zopet v odborovej seji dné 20. novembra m. l. svoj sklep glede slovenskega uradovanja ponoviti ter ga dotičnim uradom in gospodskam naznaniti s pozivom, da bode županstvo za naprej le slovenske odloke, dopise in razglase sprejemalo, ker do sedaj je le samo c. kr. okrajno glavarstvo večinom slovenski dopisovalo, a naša okrajna sodnija, finančni in deželni uradi pa še vedno samo nemški dopisujejo. Županstvo ima nalog strogo se na ta sklep zastran slovenskega uradovanja naslanjati ter se po njem ravnati.

Domače stvari.

— (Dr. Fr. Pestotnik †.) Umrli je nagle smrti v Ljubljani obče znani ter priljubljeni narodni zdravnik dr. Franc Pestotnik, primarij v deželnej bolnici, še le 47 let star. Vtorek na večer je bil še čvrst v gostilni „pri

cesarji". Tožil pa je svojim prijateljem, da se je nekaj prehladil in zato da gre domov v posteljo. Sredo zjutraj pa so uže mrtvega našli v postelji, zadel ga je bil v noči mrtud na možjanih. Pokojnik je bil vselej zvest in domoljuben sin svojega slovenskega naroda, zato mu bodi hvaležen spomin mej nami.

— (Deželni predsednik g. Winkler) je imel 17. t. m. pri cesarji na Dunaji avdienco, včeraj jutro se je z Dunaja v Ljubljano vrnil.

— („Slovenski Pravnik“) je dve poli obširen 15. t. m. tukaj izšel. Prinaša uvoden članek od izdajatelja dr. Alf. Mosché-ta „Kaj čemo?“ Dalje prav izvrsten članek „O naših pravnih reformah I.“, dalje članek „Pridržanje samostalnega preganjanja kaznivih dejanj v glavni obravnavi“ — „Prednost zastavne pravice hišnih posestnikov na pohišje najemnikov za najemščino pred starejšimi zastavnimi pravicami drugih upnikov“ — „Motenje v mirni posesti“ — „Sokrivda pri poboji“ — „Torum contractus in njegov dokaz“ — „Vknjižba sorvitur in realnih bremen“ — „Meja sodnikove oblasti v oficijoznem postopanju“ — „Ali so slovenske razsodbe sodnijam dovoljene ali ne“ — Raznosti. Obseg je torej jako raznoter in zanimiv. Kar bi mi v drugem zvezku želeli videti, je le — malo večja konsekvence in pazljivost pri jezikovej korekturi. — Sicer pa sodimo, da je dolžnost vseh juristov na Slovenskem, da ta list kot svoj list smatrajo in ga v duševnem in materialnem oziru podpirajo.

— (Kranjsko ribiško društvo) je imelo 17. t. m. zvečer v gostilnici pri „Zvezdi“ svoj I. občni zbor. Navzočnih je bilo 29 udov. Po nagovoru ustanovitelja tega društva gosp. Kastelica izvoljeni so bili v odbor: Rajko Kastelic za prvosednika, Josip Zörner za prvosednikovega namestnika, Vojteh Valenta za blagajnika, Josip Zennari za tajnika, dalje Adolf pl. Kapus, profesor Linhart, Josip Tomek, profesor Konšek, F. M. Regoršek in Karel Karinger za odbornike. Za pregledovalce računov sta izvoljena gospoda Gol in Lassnik. Društvo ima do sedaj 84 udov.

— (V Brežicah) so se te dni mestne šole zaprle, ker mej otroci razsaja bolezen vnetica v grlu.

— (Iz Zagreba) se nam piše: Matija Jrgolič, vlastnik gostilne k lovačkomu rogu, rojen pri Velikej nedelji na Štajerskem, je tukaj umrl dne 12. januarja, 67 let star. Pokojnik je bil zaveden Slovenec, naročnik in pazljiv čitatelj „Slovenskega Naroda“. Lani se je udeležil izleta „Sokolovega“ v Ljubljano in na Bled in Stanko Vrazove svečanosti v Ormoži. Potres je tudi njemu, kakor mnogemu, prikrajšal življenje.

Razne vesti.

* (Tako delajo samo Francozje.) Francoski senat in zbornica poslancev sta dovolila 3,700.000 frankov v ta namen, da se od narodne bukvarne odstranijo vsa poslopja in vse take reči, po katerih bi nastal ogenj.

* (Požar v Filipoplji.) Dne 7. t. m. po noči je pričelo goreti v pisarni generalštaba narodne vojske v Filipoplji. Celo poslopje je zgorelo, rešiti se nij moglo niti arhiva in tudi trije vojaki so zgoreli.

* (Angleška darežljivost.) Neki gospod Harry je mestu Prestonu, kjer se je rodil, volil v svojej zadnji oporoki celo svoje premoženje v znesku 3,000.000 gld. Velikanska ta svota se bode porabila za človekoljubne namene.

Umrli so v Ljubljani:

15. januarja: Anton Žagar, delavčev sin, 22 ur, na Tržaški cesti št. 24.

16. januarja: Julija Hofer, delavka v tovarni za tobak, 19 let, na Poljanske cesti št. 55, za jetiko. — Jurij Mejač, upokojen paznik posilne delavnice, 80 let, na Poljanske cesti št. 33, za vodenico.

17. januarja: Sofija pl. Widerkern, zasobnica, 75 let, v Gledaliških ulicah št. 1, za mrtudom.

18. januarja: Jožef Lebar, kajzar, 45 let, na Gradu (ulice na grad) št. 12.

V deželnej bolnici:

14. januarja: Jarnej Korbič, delavec, 72 let.

Dunajska borza 19. januarja

Izvirno telegrafično poročilo.		
Enotni drž. dolg v bankovcih	72 gld.	75 kr.
Enotni drž. dolg v srebru	73	85
Zlata rente	88	25
860 drž. posojilo	130	80
Akcije narodne banke	822	60
Kreditne akcije	2-4	75
London	118	37
Srebro	9	56
Napol.	5	10
C. kr. cekini	58	
Dejavne marke		

Tržne cene

v Ljubljani 19. januarja t. l.

Pšenica hektoliter 9 gld. 26 kr. — reš 6 gld. 50 kr.; — ječmen 4 gld. 71 kr.; — oves 3 gld. 09 kr.; — ajda 5 gld. 20 kr.; — pros 4 gld. 87 kr.; — koruza 6 gld. — kr.; — krompir 100 kilogramov 2 gld. 70 kr.; — fižol hektoliter 8 gld. — kr.; — masla kilogram — gld. 90 kr.; — mast — gld. 72 kr.; — špeh frišen — gld. 54 kr.; — špeh povejan — gld. 62 kr.; — jajce po 2½ kr.; — mleka liter 8 kr.; — govednine kilogram 56 kr.; — telečnin 50 kr.; — sv. njsko meso 44 kr.; — svinja 100 kilogramov 2 gld. 46 kr.; — svinje 1 gld. 62 kr.; — drva trda + kv. metrov 6 gld. — kr.; — mehka 4 gld. 50 kr.

Lepo posestvo

je na prodaj z proste roke na Igu (Brundorf). Posestvo ima **málin z 5 tečaji in 7 stopami, žago,** zraven pa 38 oralov **nji, senožen in varvanega gozda,** vse v najboljšem stanu. Stanova išča in kmetijska poslopja, **5 postopij,** so vsa v najboljšem stanu. Vode za žago in málin je neprenehoma celo leto zadosti. Plačilni pogoji so prav ugodni. Natančneje se izve na Igu. (9—4)

Tisoč in ena noč.

Pravljice iz utrovi dežel.

Bolj kratkočasnih in m. kavni povesti nij kmalo, kakor Tisoč in ena noč; dokaz temu, da so jih uže skoro vsi narodi v svojo literaturo sprejeli. (535—10)

Vsak mesec izhajata dva snopiča v ličnem zavitku po 64 strani in eno podobno. Vse knjige bodo obsegale kakih 40 snopičev.

Cena snopiču 20 kr., po pošti 22 kr.

Abonira se pri založniku J. Krajcu v Novem mestu, pa tudi po vseh bukvarnah. Dobiva se tudi

Spisi Krištof Šmida,

Dozdaj izšla 2 zvezka. Cena zvezku: posebno lično vezan 70, trdo 40, mehko 30 kr.

Tuči.

17. januarja:

Pri **Slonu**: Jauch iz Trsta. — Sonnenberg iz Kaniže. — Brunbauer iz Dunaja. — Hafner iz St. Vida. — Herz iz Dunaja.

Pri **Batci**: Mihelič iz Gradca.

Jurij Tavčar,

akademični slikar,

stanuje na **emonske cesti št. 4** do sv. Jurja ter se priporoča čestitemu p. n. občinstvu in duhovstvu za **izdelavanje slik, križevpotov, svetega groba** ter mala raznohke **napise** in obnavlja **stare slike.** (23—3)

• Zdravljenje po zimi. •

WILHELMOV

antiartritiski antirevmatiški

kri čistilni čaj

od

Franc Wilhelm-a,

lekar v Neuenkirchenu (Dolenje-Avstr.), je najboljšim vspehom rabil se zoper protin, trganje po udih, zastarele hude bolezni, zmirom gnoječe se rane, spolške in bolezni na polti, izrastke na životu in obrazu, kite, sifilistiška ulesa, napihnenje jeter in vranice, zlato žilo, zlaténico, bolečine v živcih, kitah in udih, stiskanje v želodci, če ne gredo vetrovi od človeka, zoper zaprtje, če človek ne gre lahko na vodo, zoper polucije, moško slabost, ženski tok, bra-morje, bezgavke in zoper druge bolezni, kar potrjuje tisoč priznavalnih pisem. Spričevala na zahtevanje zastonj.

Zavitki v 8 snopičih po 1 gld.; za kolek in pošiljanje 10 kr.

Popačenih izdelkov naj se nikar ne kupuje in gleda na znane v več državah zabranjene varstvene marke.

Zaloga imajo:

V Ljubljani: Peter Lassnik.

V Brodu Evgen Schrepel, lekar. V Gradei J. Purgleitner, bratje Ober-aumeyer, Wend. Trunkoczy, lekarji. V Kranju Karel Šavnik, lekar. V Mariboru Alojzij Quandest, lekar. V Metliki Fr. Wacha, lekar. V Novem mestu Dom. Rizzoli, lekar. V Postojni Anton Leban, lekar. V Zagrebu Sig. Mitlbach, lekar. (18—2)

• Zdravljenje spomladi. •

Marijinceljske kapljice za želodec,

nepresežno izvrstno zdravilo zoper vse bolezni v želodci

in nepresežno zoper **ne-slast do jedi, slabi želodec, smrdečo sapo, napihnenje, kisle podiranje, šoi-panje, katar v želodci, zgago, da se ne nareja pesek in pšeno in slez, zoper zlaténico, gnjus in bljuvanje, da glava ne boli** (če izvira bolečina iz želodca), zoper **krč v želodci, pre-obloženje želodca z jedjo ali pijačo, črve, zoper bolezni na vranici, jetrah in zoper zlato žilo.**

Glavna zaloga:

Lekar **C. Brady**, Kremsier, Moravsko.

Jedna sklenica z navodilom, kako se rabi, stane **35 kr.**

Prave ima samo: V Ljubljani: lekarna Gabriel Piccoli, na dunajski cesti; lekarna Josip Svoboda, na Prešnovem trgu; lekarna Julij pl. Trunkoczy, na mestnem trgu. V Novem mestu: lekarna Dom. Rizzoli. V Gorici: lekarna A. de Gironcoli. V Ajdovščini: lekarna Mich. Guglielmo.

Svaritev! Ker se v zadnjem času naš izdelek posnemlje in ponareja, zato prosimo, naj se kupuje samo v zgoraj navedenih zalogah in pazi naj se osobito na ta znamenja: Prave Marijinceljske kapljice za želodec morajo imeti v sklenico vtisnene besede: **Echte Maria-zeller Magentropfen — Brady & Dostal — Apo-theker**, sklenica mora biti zapečaten z našim originalnim pečatom, na navodilu za rabo in na zavitku, na katerem je podoba Marijinceljske matere božje, mora biti poleg te podobe utisneno sodnijsko spravljen **varstveno znamenje** in zavoj mora biti zapečaten z našim **varstvenim znamenjem**. Izdelki podobnega ali istega imena, ki nima jo teh znakov istinitosti, naj se zavržejo kot ponarejeni in prosimo, naj se nam taki slučajji takoj naznajo, da bodo sodnijski kaznovani izdelovalci in prodajalci. (362—25)